

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15, a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe: Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități	400 Lei	pe 1 an
Advocați	500 Lei	pe 1 an
Magistrați	200 Lei	pe 1 an
Un număr simplu	15 Lei	
Un număr dublu	25 Lei	
Un număr vechi	20 Lei	

Redacția: Strada Băii No. 13, Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adife. Telefon 630.

S U M A R U L :

1. Din greutățile aplicării legilor unificate în Ardeal . . . . . de *V. M. Dimitriu*
2. O controversă a legii chiriei . . . . . de *St. Praporgescu*
Prim. Pres. trib. Sibiu
3. Tariful avocațial . . . . . de *Dr. Erlich*
avocat Cluj
4. Recenzie . . . . . de *V. P.*
5. Jurisprudența Stabilită de Inalta Curte de Casație. Complexul pentru Ardeal și Bucovina.
6. Comentariul Codului Civil Austriac de . *Dr. St. Laday*

Din greutățile aplicării legilor unificate în Ardeal

Legea unificată de organ. judecătorească. Observațiuni

Legea numită „Pentru unificarea dispozițiilor din legea de organizare judecătorească privitoare la Ministerul Public, la numiri, înaintări și disciplină” a intrat în vigoare chiar din ziua de 26 Iunie 1924, dată la care a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial, în întreaga țară. Este o parte numai din legea românească de org. jud. din 24 Martie 1909, după cum arată și titlul și care a fost extinsă pe întreg teritoriul României cu unele modificări, suprimări și adăugiri.

Cum magistratura Ardealului a fost guvernată până acum de legea de organizare judecătorească maghiară diferită mult de cea română, de pildă între altele consideră parchetul ca pe un fel de magistratură aparte și coordonată numai judecătorilor propriu ziși etc., noua lege unificată prezintă aci o importanță cu mult mai mare decât pentru magistratura vechiului regat.

E ușor dar de înțeles, că odată cu aplicarea acestei legi în Ardeal au trebuit să se ivească unele greutăți și nedumeriri, pe care socot util a le semnala în cazuri concrete și a le supune astfel discuțiunii celor ce le poartă interes. Discuțiunile prezintă cu atât mai mult folos, cu cât regulamentul de punere în aplicare a acestei legi n'a apărut încă în între-

gime și ne aflăm — se zice — în pragul complectării ei cu *Legea generală unificată de organizare judecătorească*.

I. Partea I, titlul VIII al legii despre „Ministerul Public” ar fi fost poate de preferat să se fi aplicat în Ardeal numai după unificarea „Codului și procedurii penale”, care după cum se știe sunt diferite aci, de cele ale vechiului regat. Parte din dispozițiunile cuprinse în acest titlu, de altfel nici nu se pot deocamdată aplica. Motivul îl găsim în deosebirea principială al „exercițiului acțiunii publice de către procuror”, dintre procedura penală maghiară și cea română, și se știe legătura ce există între aceasta și „alcătuirea și funcționarea parchetelor” cuprinsă în dispozițiunile legii de organizare judecătorească de care ne ocupăm:

a) Nu se poate concepe bunăoară for judecătorec penal constituit fără acuzator public*) reprezentat în instanță prin procuror, sau partea vătămată în Ardeal (proc. penală maghiară, engleză, germană) principiu opus celui practicat în regat (pr. pen. franceză, română) și conform căruia în persoana judecătorului de ocol bunăoară sunt întrunite atât funcția de procuror, cât și cea de judecător penal. Vedem însă că art. 40 din lege, literile A, B și C despre *Ministerul Public*, nu pomenesc nimic despre reprezentarea acuzării în fața judecătorilor de ocoale, constituite ca foruri penale în materie de contravenție, delict și legi speciale penale.

Cea ce însemnează că titlul VII din legea de org. jud. unificată nu se aplică aci decât în parte și rămâne complectat cu dispoz. legii parchetelor din Ardeal, care trebuie totuși considerată ca abrogată față de dispo-

*) Vezi recenta Deciziune a Casei de Apel Ardelean dată în materie de speculă și prin care a fost casată sentința Judecătoriei de Ocol Teaca Nr. 670 - 1924 pentru că desbaterea principială s'a ținut fără prezența procurorului conf. art. 384 al 6 p. p.

zițiile noiei legiuri.

b) Acțiunea publică este în mâna procurorului — conform proc. pen. române — până în momentul sesizării de către acesta a instanței de judecată. Din acest moment forul de judecată este stăpânul acțiunii publice penale și poate pronunța achitarea sau condamnarea învinutului în dezacord cu concluziile reprezentantului parchetului. Pr. penală în vigoare în Ardeal prevede că procurorul stăpânește acțiunea publică din momentul când formulează actul de acuzare și până după pronunțarea sentinței definitive de către ultima instanță corecțională.

Judecătoria, Tribunalul, Curtea de Apel sau de Casație închid dosarul penal, îndată ce în fața lor procurorul depune acuzarea; iar partea vătămată nu și-o însușește și n'o susține în locul lui.

Art. 44 al. ultim al legii de org. al parchetelor spune: *membrii parchetelor în caz de lipsă pot fi înlocuiți în instanță printr'un judecător ori supleant delegat de președintele tribunalului.*

Această procedare perfect aplicabilă în vechiul regat, pentru că instanța odată sesizată și stăpână pe acțiunea publică poate însărcina pe un membru al ei să reprezinte acuzarea, este de neînțeles în Ardeal unde numai procurorul singur cărmuește acțiunea publică.

Dar art. 44 chiar așa este și incomplet din acest punct de vedere, neprevăzând puțința de înlocuire al reprezentantului parchetului în caz de lipsă printr'un judecător și de către Curțile de Apel și de Casație Compl. Ardelean, când sunt alcătuite ca instanțe penale. În vechiul regat această dispoziție se aplica și la Curți în baza aceluiaș principiu și al art. 25 din regulamentul serv. interior al Curților de Apel; în Ardeal însă nu, din pricina lipsei unui asemenea regulament ce să completeze legea.

Cazul s'a întâmplat la Curtea de Apel Cluj, senatul penal în luna Octombrie curent. În lipsa procurorului general aflat în concediu și al procurorului de secție ocupat la senatul civil a pune concluzii într'un mare proces ce nu se putea desbata fără prezența lui; președintele senatului a cerut primului președinte al Curții să delege pe un consilier din sânul Curții ca reprezentant al Min. public.

Răspunsul a fost că legea de org. judecătorească unificată fiind de strictă interpretare și art. 40 neprevăzând posibilitatea înlocuirii procurorului printr'un judecător de cât

numai la tribunale, conform legii de organizare a parchetelor din Ardeal și a proc. penale aflate în vigoare, a fost delegat cu susținerea acuzării un procuror dela parchetul Trib. Cluj.

Soluția a trebuit găsită așa dar, tot din imposibilitatea aplicării în total a titlului VII din lege.

c) Dispozițiunile art. 42 din lege: *Procurorul general al Curții de Apel este capul tuturor procurorilor, substituiților și celorlalți ofițeri de poliție judiciară din resortul Curții etc.* au fost interpretate de unii șefi de parchete și procurori din Ardeal în sensul, că procurorii sunt ofițeri de poliție judiciară conform pr. penale din regat, putând instrumenta adică personal și direct la cabinet și fără a mai trimite poliției unele cazuri penale de care sunt sesizați.*

Ori acest lucru nu-l pot face procurorii în Ardeal oprți fiind de dispozițiile categorice ale procedurii penale în vigoare în aceste părți. (Art. 33 pr. pen. maghiară).

Am înșirat câteva cazuri concrete ce vădesc imposibilitatea aplicării în Ardeal a unora din dispozițiile legii unificate de organ. judecătorească, din pricina neunificării legilor penale în tot cuprinsul țării.

— Treceam la examinarea unui alt text din lege și a cărui aplicare în Ardeal, cred că va produce mare nedumerire în interpretare în lipsa unui regulament explicativ sau până la unificarea legii generale de organ. a magistraturii. E vorba de dispozițiunile art. 143 al I. din noua lege cu următorul cuprins:

„Clasele și gradele conferite după legile anterioare constituie drepturi câștigate și se vor respecta în ce privește titlurile și salarizarea“.

Se știe că legea de org. jud. maghiară menținută în vigoare în Ardeal, până în momentul punerii în aplicare a legii noi unificate, împărțea pe magistrați în clase și grade de salarizare și putând fi avansați pe loc la instanțele judecătorești la care funcționau. Totodată de unele clase erau legate și unele ranguri sau titluri; de ex. judecătorii din cl. VI. de salarizare purtau titlul de Consilier de Curte de Apel; consilierii de Curte efectivi sau președinții de Tribunal din cl. V. pe acela de consilieri de Casație. Conform acestei legi de org. jud. aflată și menținută în vigoare de Consiliul Dirigent, și de

* Vezi articolul „Membrii parchetelor din Ardeal sunt oare ofițeri de poliție judiciară conf. leg. nlf. de org. Jud.“ de M. Vlaste procuror Trib. Dej „Ardealul Juridic“ No. 15 de la 1 Sept. 1924 cu o notă a noastră.

cătră Ministerul de Justiție, însăși decretele de numire și de avansare în aceste clase, trebuiau să conțină pe lângă arătarea clasei și gradației și titlul corespunzător, acela de consilier de Curte de Apel sau Consilier de Casație. În vechiul regat legea prevedea avansări pe loc și principiul a fost menținut în noua lege, dar numai pentru judecătorii de ocoale, instrucție și procurori, care pot fi avansați la gradul de președinte de tribunal și Consilier de Curte în anumite condițiuni de vechime, primind și salariul corespunzător acestor grade.

Trebue să amintim că legea în vigoare în Ardeal prevedea avansarea în clase și gradații de salarizare numai pentru magistrații care aveau o anumită vechime în clasă și gradație și peste o astfel de prescripție de vechime, nu se putea trece sub nici un motiv; deoarece de aceste clase și gradații erau legate prerogativele vechimii ca erarchie judecătorească.

Aplicarea legii maghiare de organ. jud. în Ardeal sub imperiul românesc dacă a fost respectată la început, în ce privește numirile în magistratura părților unite ale Transilvaniei, care s'a complectat cu avocați români cu vechime în avocatură ce echivala cu cea de magistrat conferindu-se clase și gradații mari; lucrurile sau cam schimbat după desființarea Consiliului Dirigent, iar numirile și mai ales avansările sau făcut de către Ministerul Justiției.

A început de atunci o epocă de avansări în magistratura Ardealului, la facerea căroră nu s'a prea ținut seamă de rigorile stagiului în clasă și gradații după cum prevedea legea.

S'au văzut de pildă magistrați numiți în Ardeal, care în 2 cel mult 3 ani au avansat, trecând dela cl. VII gr. II de numire ca judecător de tribunal în cl. V. gr. II sau I, fără a se fi avut în vedere stagiul de vechime de 2 ani cel puțin în fiecare grad (le-ar fi trebuit cel puțin 8—10 ani) întrecând în salarizare și prerogative magistrați cu mult mai vechi și care au rămas pe loc.

Tocmai despre acest lucru vorbește art. 143 al. I. de care ne ocupăm.

Acest articol spune că „Clasele și gradele conferite după legile anterioare constituie drepturi câștigate. Trebuie oare să înțelegem că aceste clase și gradații, când au fost conferite în *disprețul legilor anterioare*, adică fără să se fi controlat dacă stagiul prevăzut de lege pentru acordarea fiecărei clase și gradații a fost îndeplinit or nu și totuși ma-

gistratului i-s'a conferit distincția, mai constituie drepturi câștigate?

Chestia devine foarte serioasă dacă ne gândim că mulți pot confunda aceste clase și gradații legate de prerogativele vechimii, cu însuși *vechimea efectivă* în gradul pe care-l ocupă în magistratură după noua lege unificată și pe baza cărei vechimi este construită întreaga erarchie judecătorească.

Pentru a vedea clar greșala unei astfel de interpretări, nu trebuie socot să uităm că, clasele în noua lege nu mai există; iar gradațiile actualmente au cu totul altă semnificație decât în legea maghiară.

Legea nouă împarte în mod erarhic și după instanțe pe magistrați în 9 grade supra-puse. Gradul înseamnă în mod concret funcția ce împlinește magistratul la instanța unde funcționează; ea se confundă cu titulatura, situația și prerogativele ca vechime de care el se bucură în magistratura din care face parte. În legea maghiară gradele erau subîmpărțiri ale claselor de salarizare, ce reprezentau etape în timp, ce se depășeau în mod mecanic prin trecerea de câte doi ani.

Prin urmare de clase și gradații în înțelesul amintit socotim că nu mai poate fi vorba sub vigoarea noii legi și nici de drepturi câștigate, pentru că nu ar mai avea nici un înțeles.

Dar ultimele zece vorbe din al. I al art. 143 spun: „*Și se vor respecta în ce privește titlurile și salarizarea*“. Lăsăm la o parte salarizarea, aceasta va fi servită mai departe aceluia ce o primea în momentul punerii în aplicare a legii noi, pentru singurul argument că o prevede legea, dar să vedem cum i-se vor respecta magistratului *titlurile*? Ce înțeles are acest *titlu* acuma și ce însemna atunci când și cum i-s'a conferit? Titlul acesta nemai existând actualmente pentru că are alt înțeles, și cum a fost odinioară s'a desființat prin lege, poate fi vorba numai de prerogativele de care acest titlu era legat odinioară, adică de prerogativele vechimii. Trebuie oare a se respecta aceste prerogative din acest punct de vedere? Titlurile cu alte vorbe — după acest text — să însemneze *vechime* în grad, în magistratură?

Iată un judecător de tribunal numit prin avansare în Ardeal în anul 1921 în cl. VII gr. II și pe care legea nouă îl găsește în anul 1924 avansat în cl. VI. gr. I, trecând adecă în 3 ani peste o clasă și 3 gradații. Conform noii legi el este încadrat împreună cu ceilalți judecători ai tribunalului în gradul

VIII. Poate acest judecător cu trei ani vechime în grad să prezideze pe colegii lui cu o vechime de 4, 5 sau zece ani în gradul de judecător și care sub imperiul legii anterioare era în cl. VII gr. I. de salarizare? Pe motiv că el avea titlul de Consilier de Curte de Apel, titlu legat de clasa VI care îi conferă prerogativele erarhice ale vechimei?

Sau în aceleași condiții un consilier efectiv la Curtea de Apel, care s'ar prevala de prerogativele cl. V de salarizare, acele de Consilier de Casație și și-ar valorifica dreptul la vechime în Curte față de alți colegi cu o vechime mai mare în grad, dar pe care legea nouă i-a găsit în cl. VI. gr. I. numai?

Cred, că nu și iată pentru cari motive:

Legea nouă de organizare jud. care pune alăta bază pe vechime în gradele magistraturii, din care face fundamentul erarhiei și tăria ordinului judecătoresc al țării, nu pomeneste nimic nicăeri în lege și nici în cuprinsul art. 143 de vre-o confundare între *titlurile anterioare purtate de magistrații din Ardeal și vechimea actuală a gradului lor de încadrare*.

Legea desființând pentru totdeauna clasele și gradațiile preexistente în Ardeal (art. 143 al. 4) și tablourile de salarizări de clase și grade (art. 294 al. ultim) încadrează pe judecători după instanțe în grade erarhice (art. 64), spune precis (art. 66): *Vechimea se calculează de la data intrării în fie care grad, în caz de numire simultană se dă precădere vrâstei. În schimb legea nouă arată valoarea acestor titluri și în ce măsură au a fi considerate, în art. 143 al II unde arată, că: magistrații unei instanțe inferioare (Tribunal, Curte) (purtând titluri de consilier de Curte de Apel și de Casație), nu pot cere trecerea efectivă la instanța superioară a cărui rang îl poartă. Stagiul făcut la instanța inferioară (vechimea) nu se poate socoti decât ca stagiul în acea instanță (cea inferioară). Adică un judecător de ocol fost în cl. VI, un președinte de tribunal fost cl. V nu pot valorifica titlurile lor și să treacă în Tribunal sau Curte de Casație ori de Apel și nici prerogativele legate de aceste foste titluri.*

Mai mult legea este și mai categorică când astfel de prerogative erarhice ale vechimii nu le ia în considerație nici magistratului care efectiv a avut titlul acesta. Cazul unui consilier de Curte de Apel sau de Casație, care ar trece la Tribunal sau Curte de Apel:

Nici în acest caz vechimea nu e egală cu titlul de oarece în art. 66 al III spune: *Când un magistrat trece de la un grad supe-*

rior la un grad inferior, i se ține seamă în noul său grad de vechimea din gradul său superior.

Cine ar putea crede ca noua lege să admită, ca un judecător de tribunal să poarte în erarhia ce-o stabilește un grad mai mare ca al președintelui de senat sau primului seu președinte ori un consilier la Curtea de Apel, grad de Casație mai mare ca al președinților de senate și egal cu acel pe care-l poartă legal numai prim-președinții Curților de Apel și consilierii efectivi dela Casație?

În fapt s'a mai dovedit, că însuși Ministerul Justiției interpretând din oficiu sensul legii — când a scos la pensie pe unii magistrați din Ardeal cu astfel de titluri — nu le-a ținut în socoteală limita de vrâstă cerută de presupusul titlu ci pe cea a gradului erarhic actual.

Reesă clar din cele expuse că de drepturi câștigate în ce privește prerogativele titlului purtat și care să le valorifice față de colegii de instanță egali, dar mai vechi în grad nu poate fi vorba conform noii legi. Vechimea în grad de altfel nu se poate câștiga decât în mod concret, prin trecerea timpului și acumularea experienței de judecător. Ea este legată de persoana însăși a magistratului, nu se poate atribui prin efectul legii, celor ce nu și-au meritat-o prin munca proprie în cursul vremii.

Atunci s'ar pune întrebarea: la ce se reduc aceste drepturi câștigate în ce privește titlurile? Pentru ce au mai fost prețuite într'un text din noua lege?

S'ar putea răspunde celor ce invoacă legea maghiară și susțin, că această lege de organizare judecătorească conferă unele titluri și prerogative magistraților avansați pe loc în cl. VI și V de salarizare următoarele:

Legea maghiară în vigoare în Ardeal la preluarea imperiului de Consiliul Dirigent la 1 Decembrie 1918 în adevăr — cum am și amintit mai sus — conferă astfel de titluri și prerogative erarhice însă într'un număr restrâns pe instanțe. Această lege cerea însă ca decretul regal a unor astfel de numiri sau avansări să conțină pe lângă clasa și gradația celui numit sau avansat și adăugirea titlului corespunzător erarhic al gradului chiar pe loc, d. ex. Y. avansat în cl. V gr. I cu grad de consilier de Curte de Casație etc. Acest fel de numiri în magistratura Ardealului sunt puține, pentru că sunt făcute în conformitate cu prescripțiile de vechime în gradații și clase, sunt legale și conferite — cum spune art. 143 amintit — după legile anterioare (maghiare)

Acești magistrați au și vechimea cea mai mare față de colegii de instanță, cu care sunt egali în grad conform noii legi de organizare, pe care cu drept îi prezidează la vechime. Aceștia poartă cu drept titlul conferit ca și prerogativele erarhice și în privința lor nu se încapă discuție.

Nici o lege maghiară însă de org. jud. în vigoare în Ardeal înainte de 1 Decembrie, nu prevede puțința de avansare numai în clasă și gradație fără titlul *cofespiunzător* în decret și interpretarea, că avansarea în clasă singură și gradația presupune sau conferă afară de salarizare și titlu și prerogative, este grațioasă, neexactă pentru Ardeal.

E adevărat, că Ministrul Justiției maghiar în 1919 a admis astfel de numiri numai în clase și numai din p. d. v. al lefei; aceasta a fost și poate e și acum în Ungaria. E posibil că acolo să se interpreteze astfel însă nu se aplică astfel de interpretări în România.

Prin urmare lasând la o parte ori ce soi de interpretare alta decât litera legii reesă, că majoritatea magistraților avansați numai în clasă și gradație, fără stagiul cerut de lege, nu posedă în decretul lor de numire și titlul *corespunzător erarhic al gradului*. Acest soi de avansări respectate în fine de lege în privința salarizării, nu conferă de loc drepturi câștigate în privința titlurilor și deci nici a vechimii și erarhiei, ci doar ca leafă pe care o și primesc mai mare decât a colegilor egali în grad și chiar mai vechi.

Arătarea greutăților în aplicarea legii unificate de org. judecătorească în Ardeal am făcut-o în scopul, ca din discuțiile ce vor urma să se strângă material critic în vederea alcătuirii legii generale de org. judecătorească sau cel puțin ca unele interpretări să se curme prin regulamentul acestei legi încă neapărut complet.

V. M. D.

O controversă a legii chiriei

Prin noua lege privitoare la raporturile dintre proprietari și chiriași, în titlul III-lea se prevede înființarea instanțelor excepționale numite Comisiuni arbitrale, a căror unică competență, după cum ar reesi din textele de lege și mai ales din expunerea de motive ce o însoțește, ar fi numai chestiunea *fixării cuantumului chiriei*. Mai departe chiar fauritorul legii amplifică aceasta idee arătând că „toate celelalte conflicte rezultate din contractele de închiriere și îndeplinirea condițiilor puse de lege pentru prelungirea lor, s'a crezut că fiind mai complexe nu pot fi rezolvate decât de instanțele de drept comun după procedura special organizată, pe când chestiunile referitoare la fixarea chiriei, — și foarte număroase — s'a crezut ca numai prin înființarea acestei

instanțe speciale, care funcționând cu procedura foarte sumară, să ajungă în timpul cel mai scurt la rezolvirea cererilor și fixarea chiriei după noile norme pusei de lege.

Aceasta ar fi competența unică a Comisiunilor arbitrale înființate de legiuitor ca instanță excepțională cu sarcina grea de a împacă interesele atât de opuse ale celor două părți litigante, chiriași și proprietari. Competența aceasta rezultă în mod evident nu numai din intențiunea manifestată de legiuitor atât de clar în expunerea de motive, dar din însăși textele art. 38 și urm. din lege de sub titlul III „despre comisiunile arbitrale”, unde vorbindu-se de modul constituirii lor, timpul de introducere a cererilor, modul de judecată și procedura lor specială, determină în art. 39 cererile ce-i vor fi adresate și anume: cele pentru fixarea chiriei.

Dar prin art. 2 al legii se prevede încă rezolvarea unui conflict de un mare interes social relativ la prelungirea contractelor de închiriere și anume în ceea ce privește localurile de comerț și industrie, când comerciantul sau industriașul își are pe lângă stabilimentul său și locuința. În acest caz tot Comisiunea arbitrală va decide dacă atelierul sau locuința formează obiectul principal al contractului, în cel din urma caz având efect beneficiul prelungirii de sub art. 1 al legii.

Așa dar ar rezulta din această dispozițiune, că tot comisiunea arbitrală înființată anume, prin punerea și cu reprezentantul fiscalului, pentru fixarea chiriilor în proporțiunile determinate de legiuitor, să rezolve încă și o problema de drept și de fapt mult mai importantă și mai gravă prin consecințele ei, aceea a prelungirii unui contract de locațiune a meseriașilor și comercianților, când cumulează localul și cu locuința, dispând ea în mod definitiv, fără drept de opoziție și apel dacă acești chiriași au beneficiul prelungirii sau nu.

Fiindcă în cap. 7 când se vorbește de instanțele de judecată și procedură, legiuitorul prin art. 27 arată în mod neîndoielnic că, *toate acțiunile izvorate din contractele de închiriere pe baza legilor de prelungire a contractelor afară de acele privitoare la fixarea chiriei, se vor judeca de judecătorul de ocol etc. se creiază prin aceasta o adevărată contradicție între art. 2 și 27 din lege, determinând părțile de a se adresa când instanțelor de judecată, când comisiunilor arbitrale, ca instanțe excepționale create pentru un anumit scop determinat. Așa că ar fi absolut necesar ca ministerul, pentru o uniformitate în interpretare a acestor texte cu dispozițiuni contradictorii, să trimită o lămurire, care cel puțin prin argumentele și intențiunile ce au determinat aceste dispozițiuni, să atenueze confuzia în care plutesc justițiabili, cu atât mai mult că hotărârile comisiunilor arbitrale în atare caz au caracterul de definitive, neputând fi atacate decât pe calea recursului.*

Față de dispozițiunile art. 27, noi înclinăm a crede că instanța excepțională are numai un scop unic al fixării chiriei. Cu toată redacțiunea greșită a art. 2, tot numai instanța de drept comun poate fi investită cu judecarea unei chestiuni de drept, care atunci când cuantumul chiriei este mai mare de 4000 lei anual, partea are posibilitatea a două grade de jurisdicție. Problema este prea gravă și atinge nu numai posibilitatea de adapostire, dar însăși existența micilor industriași, meseriași și comercianți și

din discuția următoare cu ocaziunea desbaterilor parlamentare asupra legii, tocmai s'a văzut în mod manifest intențiunea legiuitorului pentru protejarea acestora. Așa dar din dispozițiunile contrarii a acestor două texte analizate, trebuie să predomină acel ce determină procedura de urmat și compența și acel text este și rămâne art. 27.

St. Praporgescu,
Prim-Președintele Trib. Sibiu

Tariful advocațional

În numărul din 15 Oct. a. c. al foii noastre juridice *) a apărut sub acest titlu un articol, care în legătură cu art. 104 din Pr. civ. se ocupa în general cu taxarea muncii advocaționale depuse în cursul procesului, temă ce îndeosebi astăzi se pune des în discuție în multe privinți.

Capitolul XVI. din Pr. civ. dispune asupra cheltuelilor procesuale în procedura contradictorie, trecând dela idea, că cheltuelile ivite prin susținerea unei proceduri juste pentru ajungerea unui drept — trebuiesc să fie restituite aceluia, care prin apărarea părții adverse a fost silit să recurgă la intentarea procesului, lasând la o parte împrejurarea, dacă apărarea a fost de bună sau de rea credință.

Din trecut știm, că aceasta nu s'a făcut la romani cu atât mai mult nu, cu cât exclusiv numai descendenții marilor familii au mers pe for spre a apăra interesele „clienților“ lor. Mai târziu și în Franța oamenii mai mari de știință s'au ocupat cu „pledoirile“ și cu darea informațiilor în chestiunile litigioase. Astăzi însă oamenii materialicești bine situați cam rar intră în advocatură, iar oamenii teoretici deasemenea nu pot susține munca grea și oboșitoare a acestei profesii.

Dispozițiunile cuprinse în sus zisul capitol se găsesc în legislațiunile tuturor statelor de drept modern, unde reprezentanții de drept ai părților sunt exclusivi, având calificația cuvenită și așteaptă să fie priviți egali cu reprezentanții justiției.

Având în vedere cele expuse să examinăm articolul menționat, care m'a inspirat și să răspund la cele cuprinse în el.

Autorul ceruse abrogarea art. 104. din legea LIV:1912 ori conformarea urgentă a aceluia text de lege prin alcătuirea unui tarif advocațional general și obligator.

Cred, că cererea aceasta este greșită împreună cu punctul de vedere expus în privința stabilirii cheltuelilor advocaționale.

Și anume: art. 104 din legea LIV:1912 (Pr. civ.) este deja abrogat prin legea advocațională din 21 Februarie 1923 prin articolul ultim al aceluia, conform căruia se abrogă orice legi, regulamente și dispo-

ziții de orice natură din întreg teritoriul României privitoare la avocați și în vigoare la promulgarea legii noi. Tot așa s'a abrogat și art. 18 din Pr. civ., care a conținut cele mai frumoase și moderne dispozițiuni pentru stabilirea cheltuelilor avocaților față de clienții lor.

Art. 104 este abrogat fără îndoială, doar legea nouă advocațională conține dispozițiuni în privința tarifului și astfel nu putem avea două feluri de dispozițiuni pentru acelaș lucru. Numai în privința locului competent se deosebesc cele 2 texte, fiindcă cel dinfăi autoriză pe ministrul justiției „pentru înlocuirea prin ordonanță a unui tarif advocațional“, pe când conform art. 73 pct. b) din legea advocațională Comisiunea permanentă a Uniunii avocaților va fi în drept de a „înlocui tariful minimal de onorarii ale avocaților“. Vasăzică art. 104 din legea LIV:1912, nu mai există din motivul mai ales, că e contrar art. 73. pct. h) al legii noi.

La votarea art. 123 din legea advocațională Dl. Jean Florescu a declarat la întrebarea unui senator bucovinean, că părțile respective din procedura pentru Bucovina sunt abrogate prin nouă lege, dacă sunt contrarii legii votate. Aceasta declarație a fostului ministru, de fapt produce perturbare în multe privinți, întrucât art. 123 din lege abrogă orice dispozițiuni fără a ține socoteală, că dispozițiunea veche este în contradicție cu cea nouă.

De acea credem, că Curtea de Apel Cluj, pentru aceea nu mai folosește art. 18 din Pr. civ. fiindcă art. 123 din legea nouă este categorică și Curtea foarte bine nu se mai ocupă cu cercetarea „intențiunii legiuitorilor“, fiindcă legea în momentul votării sale s'a făcut independent de legiuitor și nu mai are nimic cu el și cu declarațiunile ocazionale ale acestuia. Firește, că capitolul XVI. din Procedura civilă, care dispune asupra „cheltuelilor procesuale“ a rămas neatinsă, fiindcă aceasta formează unul dintre cei mai tari stâlpi, pe care este clădită procedura noastră civilă, produsul de muncă al lucrărilor juridice oboșitoare ale unui deceniu.

Nu pot să trec acuma fără durere asupra pierderii art. 18 din Pr. civ. în baza căruia avocatul avea drept să ceară prin petiție, stabilirea cheltuelilor sale advocaționale față de clientul său și odată stabilită suma competenței sale, aceasta nu s'a mai putut discuta. Regret astăzi că avocatul se află iarăși în situația cea veche, adică după terminarea procesului clientului său are să vie cu proces propriu pentru cheltuelile sale, cari sunt deja neincasabile, de multe ori la darea sentinței. Pe de altă parte avocatul poate fi silit din diferite motive ca să apere pe individul improcesuat mai ales acolo unde reprezentarea prin avocați este obligatorie și înaintea justiției să pună la îndoială munca colegului său atât cantitativ cât și calitativ. Astfel o chestiune, care mai

*) „Ardealul Juridic“ No. 18 din 15 Oct; 1924 „Tariful advocațional“ de Dr. E. Ștefan, jud.-șef, Mercurea-Sibiului.

naînle s'a rezolvat pe cale de cerere, acum este un proces, în toată regula.

Reîntorcându-mă la cele de mai sus cred, că soarta tarifului advocațional nu a fost încă aranjată prin art. 104 fiindcă nici în timpul din chestiune nu s'a hotărât, dacă tariful amintit de lege se va întocmi în mod *stabil, general și egal*. Pentru aceea a rămas aceasta dispoziție importantă drept de ordin ministerial, ca să poată fi potrivită cerințelor și nevoilor. Este interesant, că acest art. 104 nici în Ungaria însăși nu s'a aplicat în privința discutată, deoarece s'a dovedit, că procedura continuată deja de decenți în ședința plenară a tribunalelor este cu mult mai bună, practică, decât cea prevăzută de art. 104 chiar din motivele înșirate de autorul articolului publicat.

Pentru acela s'a practicat această stabilire generală pe teritoriul fiecărui Tribunal și egală pentru avocați — ca drept obicinueltic și cred că sistemul individual propus de autor ar fi periculos pentru autoritatea justiției și pentru încrederea în obiectivitatea sa, ceace pulem spune, că în general este neatinsă. Aceasta ar fi foarte periculoasă fiindcă avocații înșiși s'ar controla în privința cheltuelilor lichidate de judecător, făcând numai decât eventual și comparație între callitățile lor și ale colegului și eventual s'ar invoca și alte motive, cari ar avea influență asupra judecătorului. Se poate, că chestiunea în aparență să fie ușoară, însă dacă detaliăm, atunci necondiționat vedem, că la stabilirea cheltuelilor advocaționale nu se poate todeauna individualiza. Aceasta nu poate să aibă loc și trebuie să aprobăm sistemul consacrat și practicat dela anul 1868 încoace cu tariful minimal, deoarece lipsa acestuia ar periclita autoritatea judecătorilor nostri și prestigiul întreg al Justiției.

Dealtcum contest, că judecătorul eventual din o desbatere să-și poată forma convingere în privința callităților avocatului respectiv ori trebuie să-l lase pledarea ad infinitum, ca să poată avea ocazie pentru arătarea callităților lui, or aceasta nu o permite aglomerarea cauzelor. Apoi dacă avocatul nu posedă limba în mod satisfăcător atunci judele are la îndemână mijloace de procedură, cari sunt mai serioase, eficace și juridice, decât măsurarea în bani a muncii avocatului.

Astfel fiind lucrurile, viitorul tarif stabilit de Uniunea avocaților înainte de toate în principiu numai obligator și minimal poate să fie și cred că chiar colegii de dincolo veniți, vor fi cei dintâi, cari vor depune munca lor pentru lămurirea diferendului între cele 2 sisteme și mai ales pentru existența unui tarif minimal obligator și egal în procedura contradictorie pe întregul teritoriul României.

Cluj, la 27 Octomvrie 1924.

Dr. Ehrlich Ștefan
avocat-stagiar

RECENZIE

Georghe P. Docan — Minoritatea

legislația ungară din Transilvania în comparație cu legislația română

Revista „Ardealul Juridic” s'a mai ocupat de această lucrare de unificare legislativă.

Este cel mai interesant și complex studiu de legislație comparată apărut până acum și tot atât de valoros din punctul de vedere al materialului legislativ necesar unificării ce ni-se prezintă — unit cu o critică obiectivă și cu soluții înțelepte *de lege ferenda*. Disinsul magistrat dela Oradea Mare tratează minoritatea din trei puncte de vedere: civil, comercial și penal. Este o înbrășoare a tuturor aspectelor sub care se poate prezenta din punct de vedere al dreptului această chestiune în legislațiile comparate.

Abordarea acestei chestiuni nu este desigur întâmplătoare și direcțiunea în care legiuitorul trebuie să pule grija cea mai mare, căci de modul în care va fi rezolvată, depinde în mare parte educațiunea și dezvoltarea generațiilor viitoare. Cultura este mai susceptibilă de un repede progres decât educațiunea, pentru că educațiunea este și o chestiune de tradiție asupra căreia o legislație română din acest punct de vedere este în inferioritate față de instituțiile existente în Ardeal, aceasta trebuie s'o recunoaștem și de aceea grija legiuitorului trebuie să fie deosebită.

Printre soluțiile de lege ferenda preconizate de Dl. Docan este și aceea a declarării majorității, înlocuind emanciparea din c. civ. rom. învând în aceasta direcțiune în sensul legii maghiare XX—1874 pentru a se curma anomalia existentă în legislația română unde capacitatea minorului emancipat nu se deosebește prea mult de a minorului sub tutela în cea ce privește actele sale civile, având însă o capacitate deplină (chiar de a înștrăina și greva imobilele sale) în cea ce privește actele de comerț pentru care a fost abilitat.

Cu drept cuvânt se propune însă suprimarea prelungirii minorității, reminiscență a multiplelor dispozițiuni cu caracter aristocratic de care legislația ungară abundă și de care nu s'a putut desbata ca și aceluia cari la fiecare pas transpiră protecția feudalismului medieval în contrast cu instituții moderne și democratice.

Asimilarea copiilor naturali cu cei legitimi este o problemă deschisă mai în toate legislațiile. A noastră reprezintă un pas înaintat față de cea ungară — asimilându-i cel puțin în cea ce privește mama și rudele ei cu cei legitimi și nefăcând nici o deosebire de cei adulterini și incestuoși. Rămâne ca noua legislație permițând căutarea paternității și stabilind raporturi mai întinse decât cele existente în legislația ungară și austriacă (dreptul la întreținere până la 16 ani) să asimileze cât se poate mai mult ambele categorii de copii — cari creațiunea unui singur părinte — se deosebesc doar după cum au fost procreați într'un pat conjugal sau de concubină. S'apoi de ce nu s'ar facilită cât mai mult legitimitatea, chiar în afară de căsătoria subsecventă (nu vorbim de drept regal, căci Regele n'are a se amesteca în raporturile de familie) și de ce recunoașterea nu ar fi expres prevăzută?

Organizarea tutelei nu poate fi indiferentă. De modul rezolvirei ei depinde soarta atâtor orfani. Precizarea unui judecător unic al tutelelor și minorilor pe lângă fiecare judecătorie de Ocol susținută cu atâta căldură de dl. Docan, cred că ar trebui să aiba adesiunea unanimă a tuturor juristilor — poate exceptând pe cel de catedră, pentru care viața practică este ceva puțin de luat în considerare. Nu se mai poate repeta greșala unor instituții județene aparținătoare de autoritățile administrative cu imixtiunea Ministerului de Interne și a Justiției — unde nu mai știu care este limita separației puterii judecătorești de cea executivă — ca în legislația maghiară, după cum ad-jia lor nu mai poate fi lăsată ca o formalitate plicticoasă și birocratică ce se îndeplinește astăzi de tribunale. Judecătorul de Ocol trebuie să fie și în țara unificată primul factor decisiv în viața rurală, pentru că el este ocrotitorul legilor, al avutului și trebuie să fie și al orfanilor. El va veni în contact direct cu ei și va aprecia prin sine măsurile cele mai bune.

Nu știu dacă, înfiinșându-se acest judecător unic al minorilor, nu ar fi utilă poate suprimarea consiliilor de familie, cel puțin la tutelele rurale, căci cei cari au fost judecători de ocol în vechiul Regal știu ce reprezentau aceste consilii de familie și cât ajutau ele la administrația tutelei. Erau doar o povoaară prin faptul greutății întrunirii lor, fără de alt folos real.

În ultima parte a lucrării dl. Docan abordează cea mai importantă latură a problemei minorității și anume: Minoritatea din punct de vedere penal, adică tocmai acea latură unde legislația română este cu un secol în urmă. D-șă critică ante-

proiectul înlocuit de ministerul Justiției și are dreptate s'o facă; acest anteproiect reprezentând cele mai bune măsuri în materia refacerii morale și repressiunii minorilor. La baza legislației minorilor trebuie să fie așezate toate măsurile educative pe care știința pedagogică și penală le cunoșc; căci la aceștia se urmărește în primul loc refacerea morală. Represiunea la copil nu trebuie aplicată decât atunci când nu se mai poate face nimic pentru educarea lor. Anteproiectul român nu prezintă garanții suficiente, pentru că aceste măsuri sunt reduse chiar în raport cu legislația ungară. În al doilea loc, o legislație a minorilor presupune toate acele instituții, aziluri, patronate etc., fără de care nici un rezultat nu este posibil și în lipsa cărora legea, ori cât de bună ar fi, este menită a rămânea o literă moartă, și în această direcțiune anteproiectul tace. De acela credem, fiindcă am văzut că unificarea legislației penale este pusă în programul legislativ al acestei sesiuni a Parlamentului, ea o discută cât mai largă a acestor proiecte nu ar fi inutilă. Am avut prilejul ca cu o altă ocazie să fac unele observații asupra amendamentelor ce trebuiesc făcute părții generale a anteproiectului codului penal. Nu știu dacă redactorii lui s'au îngrijit de a culege tot acest material critic, pentru a examina cele mai bune dispozițiuni. În orice caz, în ultima formă, anteproiectul nu ar trebui să mai fie opera unui profesor de catedră și a altui profesor fără experiență, ci relușarea dată de cei mai de seamă juriști, cari după cum observă dl. Docan nu ne lipsesc.

Semnaland lucrarea d-lui Docan o fac ca o datorie, căci nu cunoșc o alta, care în această direcțiune, s'o egalizeze. În ea se va găsi material variat și în special constituie o splendidă expunere a stadiului actual al legii maghiare.

Lucrarea se termină cu textul anteproiectului maghiar de cod civil, referitor evident numai la minoritate. Desigur că și acest material este util în vederea unificării, deși credem că nu poate servi de bază, căci baza noului cod civil român nu poate fi decât latină — urmând tradiția aproape a unanimității poporului român.

Terminăm și noi așa cum termină și Dl. Docan: Am dori ca în ținuturile alpine, ținuturile noastre să nu aducă nici o lege care să fie inferioară legilor străine aflate în aceste ținuturi. Legile de unificare ce vom introduce nu trebuie să ne fie inferioare din nici un punct de vedere și nici măcar într-un singur articol.

V. P.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ DE INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I Bucovina

Pretențiunea bănească. Reviziune tardivă. § 223 și 502 al. 2 pr. civ. Procedură neviștoară. § 503 al. 2 pr. civ. Lichidator în serviciul unei Case de Economie. Dispozițiuni statutare. Destituire din funcțiuni. Decretarea ei de comisarul delegat al guvernului cu aprobarea Comitetului Casei Reg. pentru Casele de economii din 1844. Violarea contractului de serviciu. Destituirea ilegală. Drept de daune. Legea din 16 Ianuarie 1910, § 503 al. 4 pr. civ. (Deciziunea No. 1114—922).

Denușarea locațiunii. Proprietară succesoare. Scopul legii excepționale a chiriilor din 13 Aprilie 1922. Prelungirea contractelor de închiriere privitoare la locațiuni sau prăvălii. Obiect localiv unitar, destinat pentru exercitarea unei meserii. Neaplicarea art. 2 din citata lege. (Deciziunea No. 1382—922).

Secțiunea II Ardeal

Crimă de furt. Remediul de drept contra aprecierii dovezilor. Calificarea legală a faptei. Limitele pedepsei. Obiecte dobândite cu bună știință din furt. Crimă de tănuire. § 33 al. 3 N. pr. pen. § 92 c. pen. (Deciziunea No. 441—923).

Crimă de furt. Obiecte de mare valoare cumpărate în împrejurări bănuitoare. Infracțiune reprimată de lege. (Deciziunea No. 445—923).

Crimă de furt și tănuire. Pedepsă cumpănită potrivit § 92 c. pen. Cauze apărătoare de pedeapsă. § 76, 82 c. pen. (Deciziunea No. 446—923).

Secțiunea II Bucovina

Crimă de tălhărie. Verdictul jurașilor. Incercare de a combate convingerea jurașilor. Recurs nebazat pe o expunere legală de motive. § 344 al. 9 și 10 pr. pen. (Deciziunea No. 447—923).

Secțiunea II Ardeal

Leziune corporală. Recurs pe motiv de omisiuni și neregularități săvârșite de Curtea de apel, cum și pe aplicarea dovezilor. Calificarea infracțiunii. Nemotivarea recursului. § 384 și 385 pr. pen. (Deciziunea No. 448—923).

Crimă de tălhărie. Stare faptică. Constatarea elementelor infracțiunii pedepsite de art. 348 c. pen. Aplicarea art. 92 din același cod. (Deciziunea No. 450—923).

Crimă de omor. Infracțiune servind în armata austro-ungară la comiterea faptei. Compelinta instanțelor civile. (Deciziunea No. 451—923).

Decizia No. 1114—922 Bucovina Dosar No. 1455—921

În procesul lui Ulrich Trohner din Gurahumorului reclamant, reprezentat prin avocatul Dr. Dische, din Cernăuși în contra părâtei Casa de Economie a orașului Gurahumorului reprezentată prin avocatul Dr. Lupu din Suceava pentru 19463 cor. 50 h.

S'a luat în cercetare reviziunea reclamantului cum și reviziunea părâtei în contra deciziunii Curții de Apel Cernăuși, din 18 Iunie 1921 Bc. 165—21—4, prin care schimbându-se în parte sentința tribunalului Suceava din 15 Octombrie 1920 Cg. I 990—19—10 cererea de acțiune în parte admisă cu privire la rezultatul capului a fost respinsă.

După referatul D-lui Consilier Dr. E. Mandicevski Curtea deliberând, mai întâi asupra reviziunii părâtei, având în vedere, că întregul obiect al acțiunii privește sâmbria reclamantului din contractul de servicii ce l-a încheiat el cu părâta casa de economie, și că deci cauza prezentă în totalitatea pretențiunii valorificate în acțiune intră în prevederile §-lui 224 din proc. civ. fiindcă conform dispozițiunii din cifra 5 aceluiaș paragraf o cauză de vacanță.

Considerând că reviziunea părâtei, careia i-s'a înmănat deciziunea instanței de apel în ziua de 9 Iulie 1921, a fost introdusă la tribunalul Suceava numai în ziua de 2 August 1921, ea conform §-lui 223 și 505 al. 2 din proc. civ. este tardiv introdusă și conform §-ului 513 și 307 al. 1 proc. civ. a se respinge, apoi asupra reviziunii reclamantului care a invocat motivele din § 503 cifra 2 și 4 din proc. civ. și anume:

a) asupra motivului întâi viștoasă fiind procedura în instanța de apel, care judecând a omis a stabili dacă destituirea reclamantului executată la ordinul comisarului delegat de guvern într'adevăr s'a făcut în apărarea intereselor casei de economie și ale publicului și în scopul de a preveni o pagubă.

Considerând, că instanța întâi a cercetat cauza cu desăvârșire și a stabilit suficient faptele hotărâtoare în proces și că deci o viștozitate de procedură nici în instanța de apel nu se poate constata, de unde urmează nețemeinicia motivului de reviziune din § 503 cifra 2 P. c.

b) asupra motivului al doilea, greșită fiind aplicarea legii cum și a §-lui 51 din statut, când instanța de apel a hotărât, că consiliul casei de economie părâte e în ori ce caz ținută să se supună și să execute ordinul comisarului delegat de guvern chiar dacă acel ordin ar întrece atribuțiunea acordată acelu comisar prin dispozițiunea §-lui 51 din statut, și fără a lua seamă la dispozițiunea contractului de serviciu, care nu admite destituirea reclamantului din funcțiune decât numai după o hotărâre a consiliului luată în urma anchetei disciplinare.

Luând în seamă următoarele considerente: E cert, că reclamantul ca lichidator în serviciul casei de Economie părâte, după un serviciu de mai mulți ani a fost destituit din acea funcțiune prin decretul consiliului din 14 Iulie 1919 în care se zice, că o a

telul luând act de destituirea din funcțiune a reclamantului, decretată de comisarul delegat de guvern și executată de direcțiunea casei, nu admite cererea de restabilire a reclamantului.

S'a făcut aceasta pe temeiul raportului făcut de prim-directorul casei în ședința consiliului din 29 Iunie 1919, în sensul, că comisarul delegat al guvernului în adresa sa din 29 Mai 1919 No. 3 a dispus imediată destituire din funcțiune a lichidatorului Ulrich Trohner cu privire la incorectitudinile comise de el și stabilite cu ocazia revizuirii casei făcute în anul 1916 de acel comisar.

Reese din aceste fapte stabilite, că nici comitetul casei nici direcțiunea nu s'a ocupat de cercetarea dacă și întrucât fostul lichidator Ulrich Trohner într'adevăr a comis atari fapte care se pot califica de incorectitudini cu urmarea destituirii din funcțiune. Căci nu poate fi îndoială că Ulrich Trohner fiind ca lichidator al casei de economie într'un serviciu superior nu putea fi destituit fără motive, care ar fi justificat acea măsură incizivă.

Reese însă mai departe din faptele mai sus stabilite, că destituirea lui Ulrich Trohner din funcțiune s'a decretat de către comisarul delegat de guvern cu aprobarea comitetului casei, care a luat act de acea destituire executată de direcțiune.

Chestiunea mai apropiată ce se ivește este deci, dacă comisarul delegat al guvernului conform statului casei a avut autorizarea a dispune dela sine destituirea din funcțiune a lichidatorului, unei persoane de serviciu superior a casei.

Răspunsul la această chestiune e negativ, căci §-ul 51 din statut, unde e vorba de controlul administrației, publice și la care se referă chiar comisarul delegat al guvernului la adresa sa din 29 Mai 1919 No. 3 justificând dispozițiunea sa, nu vorbește despre un astfel de drept al comisarului, iar drepturile acordate comisarului delegat de guvern în acea dispozițiune în special dreptul de supraveghere, dreptul de a sista executarea hotărârilor luate cu violarea statutelor sau a legii, dreptul de a lua — pe cale potrivită — măsurile necesare pentru restabilirea ordinii și siguranței institutului observând, vișii sau incorectitudini, ba chiar fiind pericol în întârziere a lua el singur măsurile, care nu rabdă nici o amânare, cu toate aceste drepturi nu se pot interpreta în sensul acordării comisarului delegat de guvern a dreptului de a distitui din funcțiune pe un funcționar al casei cu serviciu superior și a substitui așa casa în raportul de drept privat în care dânsa a intrat încheind cu reclamant contractul de serviciu respectiv. Ar fi aceasta o atribuțiune care atinge inciziv drepturile din contract ale reclamantului ca persoană contractantă, fără ca această persoană să fie în stare a controla exercitarea acelei atribuțiuni și a reclama în justiție restabilirea drepturilor sale în caz de notare, ceea ce nu se poate admite nici din punctul de vedere obiectiv al dreptății dar nici chiar din punctul de vedere subiectiv al intereselor institutului adică ale casei de economie, ce evidenț le intenționează dispozițiunea § 51 din statut și dispozițiunea regulamentului pentru casele de economie din 26/18/1844 No. 832 col. leg. judiciare, care ordonă supravegherea acelor case de către administrația publică.

În cazul de față însă chiar în afară de aceasta nu se poate admite nici un pericol în întârziere când reclamantul de mult înaintea decretării destituirii sale a fost suspendat de exercițiul funcțiunii sale,

nici nu mai avea nici o posibilitate de a aduce prin funcționare abuzivă oarecateri pagube institutului cu care a fost contractat.

Dacă ordinea sau siguranța institutului se credea primejduită prin activitatea incorectă imputată reclamantului ar fi fost mai potrivit de a cere comitetului eventual cu insistență ca aceasta să stabilească faptele incorecte ce se impulară reclamantului și să hotărască asupra chestiunii dacă reclamantul sub atari condițiuni încă poate să rămână în serviciu sau nu.

Nu se poate deci admite părerea Curței de Apel, că comisarul delegat al guvernului în limitele drepturilor sale de supraveghere conform §-ului 51 din statut a fost îndrituit a declara destituirea reclamantului din funcțiunea sa ca lichidator al casei pârâte, nici deducțiunea că — pârâta nu poate fi trasă la răspundere ca reclamant pentru că a exercitat ordinul comisarului delegat.

Acel ordin întrecând limitele atribuțiilor legale ale comisarului a fost executat pe seama pârâtei, care față de reclamant răspunde pentru faptele organelor sale legitime. Nu are loc nici o îndoială, că reclamantul stând ca lichidator într'un serviciu superior al casei pârâte cu privire la raportul său de serviciu e supus legii asupra raportului ajutoarelor comerciale din 16 Ianuarie 1910 No. 20 conform cu dispozițiunea art. III. din acea lege. Totuși nefiind dispozițiunea § 27 din lege de ordine publică (vide § 40 al legii) chestiunea admisibilității destituirii reclamantului se judecă conform dispozițiilor contractului de serviciu întrucât aceasta conține astfel de dispozițiuni.

E cert, că conform cu dispozițiunea §-ului 5 al. ultim din contract reclamantul va pierde funcțiunea sa, cum va fi declarat vinovat de o crimă sau de contravențiunea de escrocherie sau de fraudare sau de participare la una din ele. Cuvintele: „va fi declarat vinovat în legătură cu noțiunea de crimă” și „contravențiune” noțiuni strict juridice nu pot fi altfel explicate decât că declararea ca vinovat trebuie să fie făcută în mod definitiv de instanță judecătorească penală fiind vorba de infracțiuni supuse codului penal.

S'a constatat, că deși s'a făcut în contra reclamantului urmărirea penală, totuși sistându-se în definitiv cercetările, o condamnare pentru o crimă, pentru infracțiunea de escrocherie sau defraudare pentru participarea la ele n'a avut loc. Destituirea din punctul de vedere al alineatului ultim din §-ul 5 al contractului cu efect deci nu se putea face.

Rămâne încă cazul de destituire menționat în al. 3 din §-ul 5 al contractului, care dispune, că destituirea reclamantului din funcțiune nu se poate face decât numai în baza unei anchete disciplinare, și numai de către consiliul casei pârâte.

E cert, că aceste condițiuni în cazul de față nu s'au împlinit. Căci cum s'a explicat mai sus consiliul casei, nu s'a ocupat de cercetarea faptelor incorecte imputate reclamantului, nici de stabilirea acelor fapte, consiliul nu s'a supus nici judecării autonome, dacă acele fapte prin importanța lor ar justifica pedeapsa cea mai gravă, ce e destituirea din serviciu a funcționarului.

Cercetările făcute de comisarul delegat al guvernului nu sunt decât acte de supraveghere, care au fost și puteau să fie hotărâtoare pentru deciziunea sa, care au putut și să servească drept baza reală pentru o hotărâre autonomă a consiliului, dar nici de cum nu pot substitui lucrările însuși consiliului cu

privire la stabilirea faptelor și judecarea asupra cazului disciplinar.

Așa fiind destituirea reclamantului din funcțiune aprobată de consiliul casei în contrarietate cu dispozițiunile contractului de serviciu încheiat cu reclamant se arată ca o violare unilaterală a contractului care conform cu dispozițiunile codului civil și ale legii din 16 Ianuarie 1910 No. 20 îndrituiește pe reclamant ca parte vătămată a reclama pagubele născute din acea violare și mai ales plata retribuțiilor sale pe nedrept reținute așa precum a judecat-o instanța întâi.

Considerând, că deci reviziunea din motivul §-ului 503 cifra 4 din proc. civ. se arată ca întemeiată, deci este a se admite și a restabili sentința incidentă a instanței întâi, care pe deplin corespunde adevăratei stări de fapt și de drept a cauzei, hotărând asupra cheltuelilor ee judecată conform §§-ilor 41 și 50 din proc. civ. și luând în seamă, că reclamantul în instanța de apel cheltueli n'a cerut.

Pentru aceste motive Curtea decide, în numele legii, reviziunea pârâtei se respinge ca tardiv introdusă. Reviziunea reclamantului se admite și schimbând deciziunea atacată a Curții de Apel se restabilește sentința instanței întâi.

Partea pârâtă se obligă a plăti reclamantului până'n 14 zile sub rigoare de execuțiune 1079 (una mie șaptezeci și nouă) lei cheltueli de judecată în instanța a treia.

Data și citită în Camera de Consiliu azi, la 18 Octombrie 1922.

Decizia No. 1382—922 Bucovina Dosar No. 2078—922

În procesul reclamantei Sali Kreindler născ. Wagner din Suceava, reprezentată prin avocatul Dr. N. Teiș din Suceava, în contra pârâtei lui Moses Ungarisch, tinichigier și negustor cu marfă de fier din Suceava, reprezentat prin avocatul Dr. Isac din Suceava, pentru denunțarea unui local împreună cu locuința.

S'a luat în cercetare reviziunea reclamantei în contra deciziunii tribunalului Suceava ca instanță de apel din 5 Septembrie 1922 Bc. IV. 234—22—8, prin care schimbându-se sentința judecătorei Suceava, din 11 Iulie 1922. C. III. 128—22—4 s'a desființat denunțarea judiciară K. 201—22—1.

Curtea deliberând asupra unicului motiv de reviziune invocat conform §-ului 503 cifra 4 din proc. civ. greșită fiind aplicarea legii din 13—IV—1922 Mon. Of. No. 11 când instanța de apel din faptele stabilite n'a putut deduce, că reclamanta fiind moștenitoare după tatăl său decedat a devenit proprietara imobilului încă înainte de 23 Aprilie 1914 conform cu regulile generale asupra succesiunii universale consacrate cu dispozițiunile 531, 547, 550, 799 și u. 820 și u. din cod. civ.

Considerând, că fiind legea din 13 Aprilie 1922 Mon. Of. No. 11 una din legile excepționale decretate în scopul de a preîntâmpina urmările sociale dezastruoase ale războiului și ca atare a legii care nu admite o interpretare extensivă, dispozițiunea art. 2 din acea lege privind conform textului literal al ei numai, numai locuințe rezervate proprietarului după cat. din lit. a), b) și c) din acel act și sub condițiunile menționate în al. 8. nu se poate aplica și la localuri și prăvălii cu privire la cari intenția legiuitorului de a face aceeaș rezervă în folosul pro-

prietarului din textul legii nu se poate cunoaște.

Considerând, că așa fiind contractele de închiriere privilegiate la localuri sau prăvălii rămânând necondițional scutite în limitele art. 1 din acea lege, deci de drept prelungite până la 6 Mai 1923.

Considerând, că în cazul de față deși contractul de locațiune privește localul din front și o cameră din dos, întrebuițată de locatar asemenea ca atelier pentru întreprinderile sale, ca tinichigier și negustor cu marfă de fier precum o admite aceasta însuși reclamanta în acțiune.

Considerând, că chiar în afară de aceasta pentru obiectul destinat pentru exercitarea meseriei sale trebuie considerat ca obiectul principal și deci fiind camera de locuință cu localul de meserie un singur obiect localiv unitar, acel obiect este a se considera ca întregime destinat pentru exercitarea meseriei și deci sub punctul de vedere al legii privilegiate la prelungirea contractelor de închiriere ca exclus dela aplicarea art. 2 din acea lege.

Considerând, că deci chestiunea, în care moment reclamanta ca moștenitoare a tatălui ei și cu privire la transacțiunea de împărțeală încheiată cu comostenitorii săi, a devenit proprietara imobilului de care face parte obiectul locațiunii nu e important în proces.

De unde urmează, că fiind deciziunea instanței de apel chiar fără privire la motivele ei, în esența exactă, motivul de reviziune invocat conform §-ului 503 cifra 4 din proc. civ. nu are loc deci reviziunea neîntemeiată este a nu se admite, iar în ce privește cheltuelile de judecată este a se hotărî conform §§-ilor 41 și 50 din proc. civ.

Pentru aceste motive, în numele legii nu admite reviziunea și obligă pe reclamanta a plăti pârâtei până în 14 zile sub rigoarea execuțiunii 438 lei 50 bani (patru sute treizeci și opt 50 bani) cheltueli de judecată în instanța a III-a.

Data și citită în Camera de Consiliu azi, la 13 Decembrie 1922.

SECȚIUNEA II.

Decizia No. 441—923 Ardeal Dosar No. 260—923

S'a luat în cercetare cauza: crima de furt contra acuzaților Gavril Varga, Iuliană Gh. Daczo n. Lórim și Elena Gh. Varga născ. Stokor.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Brașov a pronunțat sentința No. 2535—17—1919 că în urma apelului declarat de acuzatorul, acuzatul Gavril Varga și apărător Curtea de Apel Târgu-Mureș a dat sentința sub No. 602—23—1921 cum și aceia că contra acestei hotărîri a făcut recurs în termen acuzatul Gavril Varga și apărătorul. În lipsa părților, auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea, deliberând asupra motivelor de casare: 1. Violarea art. 385 punct. 1 a) pr. pen. prin stabilirea greșită a vinovăției.

Având în vedere că atât din motivele de recurs cât și din actele din dosar reese că acest remediu de drept e îndreptat contra aprecierii dovezilor.

Având însă în vedere, că aprecierea probelor e un drept suveran al instanțelor de fond și ca atare scapă de controlul celei de revizuire.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

2. Violarea art. 385 punct 1 b) 2 și 3 pr. pen. prin calificarea greșită a faptei cum și călcarea limi-

telor legale la stabilirea pedepsei în fine prin omiterea greșită a art. 92. c. pen. la darea pedepsei.

Având în vedere că instanța de apel a constatat faptul că recurentul a câștigat obiecte de valoare despre care avea cunoștință că sunt produsul unui furt. Iar acest fapt — care conform art. 33 al. 3. N. Pr. Pen. e obligator și în revizuire — întrunește toate elementele crimei de tănuire.

Având în vedere mai departe pentru fapta aceasta deși legea prevede orice pedeapsă de până la 5 ani reclusiune toluși a căpătat în cadrele art. 24. c. pen. numai un an 6 luni reclusiune în fine.

Având în vedere că nu sunt circumstanțe atenuante în afare măsură încât s'ar putea colecționaliza pedeapsa cu aplicarea art. 92 cod. penal.

Curte află aceste motive de neîntemeiate. Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul făcut de acuzatul Gavril Varga și apărătorii contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș No. 602—23—1921.

Data și pronunțată în audiență publică ținută, la 20 Februarie 1923.

Decizia No. 445—923 Ardeal Dosar No. 267—923

S'a luat în cercetare cauza de furt contra acuzatului Alexandru Davoas.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Cluj a pronunțat sentința sub No. 1789—12—1921, că în urma apelului declarat de acuzator și acuzat Curtea de Apel Cluj a dat sentința sub No. 664—14—1923 cum și acela că contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen acuzatul.

În lipsa părților. Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea deliberând asupra unicului motiv de casare:

Violarea art. 385 punct 1 a) Pr. Pen. prin stabilirea greșită a vinovăției.

Având în vedere că instanțele de fond au constatat faptul, că infractorul a cumpărat obiecte de mare valoare în împrejurări din care putea conchide că acele sunt câștigate pe căi neieritate.

Având în vedere că faptul astfel constatat întrunește toate elementele infracțiunii prevăzute în art. 129 L. Contrad.

Curtea află acest motiv de nebazat. Pentru aceste motive Curtea în numele legii, respinge recursul făcut de acuzatul Alexandru Davoas contra sentinței Curții de Apel Cluj, No. 663—14—1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută, la 20 Februarie 1923.

Decizia No. 446—933 Ardeal Dosar No. 252—923

S'a luat în cercetare cauza: crima de furt și tănuire contra acuzărilor Gh. Udrea, Ilie Romoșan, Ion Bulbucan, Gh. Bulbucan, Martin Vojda. Gh. Georgean, Avram Vișu, Ion Vințan, Ion Cornea și Nicolae Costea n. Bogdan.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Alba-Iulia a pronunțat sentința sub No. 1741—7—1921, că în urma apelului declarat de acuzator, acuzăți și apărători Curtea de Apel a dat sentința sub No. 294—9—1922, cum și aceia că contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen Gh. Udrea, I. Romoșan; I. Bulbucan, Gh. Georgean, Avram Vișu, I. Vințan, I. Bogdan, I. Cornea.

În lipsa părților, auzindu-se raportul Consil. Dr.

N, Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea deliberând.

1. Asupra motivului de casare invocat de acuzăți.

Violare de lege prin stabilirea unei pedepse prea grele.

Având în vedere că pedeapsa stabilită s'a dat cu aplicarea art. 92 C. pen. iar pentru o aplicare și mai intensivă a acestui text de lege nu mai este nici o cale de atac.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

2. Asupra motivelor de casare invocate de apărare: Violarea art. 385 pct. 1 c) și 2 Pr. pen. prin omiterea unor cauze care apără de pedeapsă și darea pedepsei și violarea limitelor legale la aplicarea pedepsei.

Având în vedere că nici recurenții nu arată care ar fi cauzele apărătoare de pedeapsă și nici din datele din dosar nu reiese existența vre-unui din cauzele înșirate în art. 76, 82 C. pen.

Având în vedere că și pedeapsa e stabilită cu respectarea limitelor legale.

Curtea află aceste motive de nebazate. Pentru aceste motive Curtea în numele legii, respinge recursul făcut de acuzăți și apărători contra sentinței Curții de Apel Cluj No. 294—9—1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 21 Februarie 1923.

Decizia No. 447—923 Bucovina Dosar No. 342—923

S'a luat în cercetare în cauză penală în contra acuzatului Gheorghe Diacon pentru crima de tălhărie recursul de nulitate făcut de către acuzatul în contra sentinței Curții cu jurați pe lângă Tribunalul în Suceava din 25—XI—1922 Nr. V. 1155—21—151 prin care a fost condamnat să sufere pedeapsa de carceră grea prin trei ani înasprit prin un culcuș vârtos lunar și o celulă întunerică anual la 1: VII.

S'a ascultat raportul D-lui Consil. Dr. C. Chise-liță. S'a ascultat Dl. Procuror Dr. S. Popp.

Deliberând asupra motivelor de recurs.

1. Nulitatea prevăzută în § 344 alin. 9 pr. pen. pentru că verdictul juraților este nelămurit și în contradicție cu sine însuși.

2) Nulitatea prevăzută în § 344 alin. 10 b) proc. pen. pentru că s'a violat legea prin pronunțarea instanței de fond referitoare la calificarea faptului și circumstanțele care exclud punibilitatea.

Curtea având în vedere că expunerile de motive a recursului nici nu încearcă a arăta, întrucât ar fi verdictul nelămurit, în complex sau în contradicție cu sine însuși și de a expune întrucât sentința atacată ar fi bazată pe o judecată greșită de drept.

Considerând că invocarea nulităților prevăzute în § 344 alin. 9 și 10 b) proc. pen. este cu totul neîntemeiată și că expunerile recursului încearcă numai în mod neadmisibil de a critica și a combate convingerea juraților, care fiind bazată pe liberă apreciere probelor nu este supusă unui control a Curții de Casație, că așa dară recursul nu conține o expunere legală de motive și este deci de considerat ca și când n'ar conține de loc o motivare.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul de nulitate făcut de către acuzatul în contra sentinței Curții cu jurați pe lângă Tribunalul Suceava din 25 Noevrie 1922 Nr. V. 1155—21—134.

Data și citită în Camera de Consiliu la 21 Februarie 1923.

Decizia No. 448-923 Ardeal Dosar No. 448-923

S'a luat în cercelare crima leziune corporală gravă contra acuzatului Vasile Fănaș.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Turda a dat sentința No. P. 336-6-1922, care fiind apelată de acuzat Curtea de Apel Cluj a dat sentința No. P. 1079-8-1922 contra căruia a înaintat recurs de nulitate acuzatul și apărătorul.

În lipsa părților. Văzând, că termenul a fost achitat conform legii. S'a ascultat raportul D-lui Consil. Dr. A. Pop. S'a ascultat Dl. Procuror Dr. Silviu Popp.

Deliberând asupra motivelor de casare:

a) Nulitatea bazată pe punctul 5 și 9 ale §-lui 384 proc. pen. ca adică instanța a comis o iregularitate, ori o omisiune, pe care legea le oprește sub nulitate, și a adus hotărâre în contra propunerii acuzatului.

b) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit a) al §-lui 385 proc. pen. că adică nu subsistă infracțiune.

c) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. b) al §-lui 385 proc. pen. că infracțiunea nu este bine calificată.

d) Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. c. al §-lui 385 proc. pen. că există cauză, care exclud punibilitatea și imputabilitatea acuzatului.

e) Nulitatea bazată pe punctul 3 al §-lui 385 pro. pen. că nu s'a aplicat paragraful 92 al cod. pen. despre împrejurările atenuante: aceste nulități sunt invocate de apărător.

f) Nulitatea bazată pe împrejurarea, „că nu se simte vinovat“, motiv invocat de acuzatul.

Curtea, considerând că acuzatul nu arată, care ar fi regularitatea ori omisiunea comisă de Curtea de Apel și oprită de lege sub nulitate, recursul de nulitate hazat pe acest motiv ca nefondat, urmează să fie respins.

Considerând că Curtea de Apel a înlăturat propunerea referitoare la ascultarea de martori noi, fiindcă nu au fost propuși privitoriu, la împrejurări relevante în proces, deci și această nulitate este nefondată și trebuie respinsă.

Considerând că nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a) a §-ului 385 proc. pen. invocată de apărătoriu și cea invocată de acuzat, că „nu se simt vinovat“, referindu-se deopotrivă la aprecierea dovezilor, această nulitate este inadmisibilă, fiindcă aprecierea dovezilor cade sub controlul instanței superioare, urmează deci să fie respinsă.

Considerând, că nu este motivată cu nimic calificarea greșită a infracțiunii, precum nu sunt indicate împrejurările, care ar exclude penibilitatea și imputabilitatea acuzatului, și aceste motive de recurs ca nefondate urmează să fie respinse.

Considerând că motive atât de ponderoase, care să justifice aplicarea paragrafului 92, acuzatul nu produce, pentru nepedepsirea și că e schiop și invalid nu-i poate servi de justificare, ca să poată comite infracțiuni față de un moșneag neputincios și acest motiv de recurs este nefondat și urmează să fie respins.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii, respinge recursul de nulitate al acuzatului Vasile Fănaș și al apărătorului contra sentinței Curții de Apel Cluj No. P. 1079-8-1922.

Data și citită în ședință publică azi 21 Februarie 1925.

Decizia No. 450-925 Ardeal Dosar No. 3589-922

S'a luat în cercelare cauza: de fâlhărie contra acuzatului Alexandru B. Kiss.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Oradea-Mare a pronunțat sentința sub No. 1934-24-1918, că în urma apelului declarat de acuzat și apărător Curtea de Apel Oradea Mare a dat sentința sub No. 884-28-1922, cum și acela că, contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen apărătorul.

În lipsa părților. Auzindu-se raportul Cons. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea deliberând asupra motivului de casare: 1. Violarea art. 385 punct 1 a) pr. pen. prin stabilirea greșită a vinovăției.

Având în vedere că deși recurentul nu arată cauza pentru care starea faptică constatăată nu ar constitui vre-o infracțiune însă din actele din dosar rețese, că acest remediu de drept e îndreptat contra aprecierii dovezilor ceta ce fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul celei de revizuire.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

2. Violarea art. 385 punct. 1 b) pr. pen. prin calificarea greșită a faptei.

Având în vedere că starea faptică astfel constatăată întrunește toate elementele infracțiunii prevăzută în art. 348 c. pen.

Curtea află acest motiv de nebazat.

3. Violarea art. 385 punct. 3 pr. pen. prin stabilirea unei pedepse prea grele.

Având în vedere că pedeapsa dată s'a stabilit cu aplicarea art. 92 c. pen. deci pentru reducerea pedepsei în cadrele art. 92 c. pen. legea nu mai permite nici un remediu de drept în consecință.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul făcut de apărător contra sentinței Curții de Apel Oradea Mare No. 884-28-1922.

Data și pronunțată în audiență publică șinută la 21 Februarie 1925.

Decizia No. 451-925 Ardeal Dosar No. 255-925

S'a luat în cercelare cauza: de omor contra acuzatului Mihail Erős.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Oradea-Mare a pronunțat încheierea sub No. 4126-3-1921, declinand competența instanțelor civile cum și acela că asemenea și consiliul de război al corpului de armată VI. și-a declinat competența.

În lipsa părților. Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea delibmând. Având în vedere că din actele din dosar rețese că infractorul servea în armata fostei monarhii Austro-Ungare pe timpul când a comis fapta.

Având în vedere că din spiritul legii și natura lucrului rezultă că de instanțele militare române pot fi justifiabili numai acei iudivi care pe timpul comiterii faptei făceau serviciu militar în armata română ceea ce în speță nu e cazul.

În consecință Curtea află că în speță cazul e de competența instanțelor civile.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii. Regulând competența trimite dosarul Trib. Oradea Mare pentru a judeca în cauză.

Data și pronunțată în ședință publică șinută la 21 Februarie 1925.

Comentariul Codului civil Austriac

(Urmare)

Art. 14. — Originalul actului constitutiv și al statutelor pe cari se va face de către judecătorul de ocol mențiunea înscrierii, împreună cu câte un exemplar din celelalte acte depuse, se vor restitui sindicatului profesional; iar al doilea exemplar în copie depe toate actele de mai sus, certificate de către judecătorul de ocol, se va păstra la arhivă.

ART. 15. Grefierul judecătoriei de ocol este obligat, sub pedeapsă disciplinară, ca să trimită ministerului muncii, în termen de 5 zile dela data înscrierii sindicatului profesional, o copie depe încheierea motivată prin care se ordonă înscrierea, însoțită de al treilea exemplar în copie depe toate actele depuse de sindicatul profesional.

Ministerul muncii le va publica în Buletinul său.

ART. 16. Sindicatul profesional este obligat, prin reprezentanții săi legali, ca să aducă la cunoștința judecătorului de ocol orice modificare ulterioară a statutelor, precum și orice schimbare în personalul de conducere.

Judecătorul de ocol este obligat de a menționa chiar pe foaja de înscriere a sindicatului profesional din registrul respectiv modificările de statute sau schimbările în personalul de conducere rămase definitive.

Pentru admiterea acestor modificări sau schimbări, făcute în conformitate cu legea de față, se vor repeta regulile de procedură de mai sus.

CAPITOLUL III

Despre statute

ART. 17. Modul de constituire, de organizare și de funcționare al sindicatului profesional se determină după libera voință a membrilor prin statute pentru tot ce nu se hotărăște prin legea de față.

ART. 18. Statutul trebuie să cuprindă:

- a) Scopul sindicatului profesional;
- b) Numele și sediul său. Numele sindicatului trebuie să se deosebească de numele altor sindicate din aceeași localitate;
- c) Modul de intrare, de ieșire de bună voie sau de excludere a membrilor;
- d) Drepturile și datoriile membrilor a

căror libertate politică și religioasă nu poate fi în nici un mod atinsă de dispozițiile din statute;

e) Fixarea cotizațiilor și modul lor de percepere;

f) Modul de alegere, în conformitate cu art. 20—21. al administratorilor sau conducătorilor sindicatului profesional, precum și termenul de valabilitate al acelei alegeri, care niciodată nu poate trece peste 4 ani;

g) Normele de constituire, de convocare și de deliberare ale adunării generale;

h) Normele de constituire și de deliberare ale administratorilor sau conducătorilor sindicatelor profesionale;

i) Condițiunile și normele de deliberare pentru modificarea statutelor, pentru lichidarea sindicatului și, în cazul din urmă, pentru distribuirea patrimoniului social.

În nici un caz averea sindicatului profesional nu va putea fi împărțită între membri săi și nici nu va putea fi destinată unor înțelesuri străine celor profesionale enumerate la art. 1 din prezenta lege.

ART. 19. Modificarea statutelor nu se poate face decât cu o majoritate de cel puțin $\frac{2}{3}$ a membrilor cu drept de vot. În caz când la prima convocare nu se întrunește majoritatea cerută mai sus, atunci modificarea statutelor se poate face și cu o majoritate de $\frac{3}{4}$ a membrilor prezenți la adunarea ce va avea loc în termen de 8 zile cel mai târziu.

CAPITOLUL IV.

Despre administratorii sau conducătorii sindicatului profesional și despre adunarea generală

ART. 20. Orice sindicat profesional trebuie să fie pus sub conducerea unui comitet compus din 3 sau mai multe persoane, membri ai sindicatului.

Acest comitet reprezintă sindicatul profesional în justiție, față de autorități și față de terți.

Comitetul poate delega pe unul sau mai mulți membri din sânul său în acelaș scop.

ART. 21. Membrii comitetului însărcinați cu conducerea unui sindicat profesional trebuie să fie cetățeni români, majori, cu plenitudinea

drepturilor civile, să li exercite profesia în mod real cel puțin timp de 1 an până în momentul alegerii lor și să nu fi suferit vreo condamnare criminală sau pentru vreuna din următoarele fapte: abuz de încredere, delapidare de bani publici, excrocherie, fals, furt, tăinuire, luare de mită, plăsmuire de monedă sau sigilii și sustragere de sub sechestru

Femeile măritate pot fi alese în administrația sau conducerea unui sindicat profesional fără a fi nevoie de vreo prealabilă autorizare a soțului.

ART. 22. Dacă formalitatea de mai sus nu a fost îndeplinită, judecătorul de ocol al circumscripției unde sindicatul profesional își are sediul, în cazuri urgente și până la dispariția cauzei care a împiedecat alegerea reprezentanților legali sau în cazul în care din ori și ce împrejurări sindicatele profesionale ar fi rămas fără reprezentant, va putea delega la cererea părții interesate, pe unul sau mai mulți dintre membri cu girarea provizorie a intereselor sindicatului profesional.

ART. 23. Administratorii sau conducătorii unui sindicat profesional sunt obligați de a ține la curent registrele privitoare la numărul membrilor, la încasările și cheltuielile de orice natură.

Ei vor ține un registru cuprinzând procesele-verbale de deciziunile luate.

Administratorii sindicatului profesional sunt obligați de a înainta ministerului muncii la finele fiecărui an de gestiune, o situațiune a membrilor și a fondurilor, precum și de a ține la sediu, la dispozițiunea organelor ministerului muncii, registrele sindicatului profesional.

Art. 24. — Adunarea generală se convoacă;

a) în cazurile fixate prin statute;

b) Când $\frac{1}{3}$ din numărul membrilor cu drept de vot cere aceasta în scris, cu arătarea scopurilor și a motivelor.

Dacă totuși adunarea generală nu este convocată în cazurile de mai sus de către organele în drept, atunci judecătorul de ocol respectiv, sesizat de către cel puțin $\frac{1}{3}$ din numărul membrilor ce fac parte din sindicatul profesional respectiv, poate ordona convocarea luând în același timp dispozițiuni cu privire la conducerea desbaterilor.

CAPITOLUL V.

Despre efectele dobândirii personalității juridice.

Art. 25. — Sindicatul profesional care se bucură de personalitate juridică are dreptul să stea în justiție, fie ca parte principală,

fie ca parte alăturată, nu numai pentru atingerile aduse personalității sau patrimoniului său, dar chiar pentru fapte cari deși sunt considerate ca leziuni cauzate unor drepturi individuale ale membrilor săi, rezultate din legi, regulamente, convențiuni colective sau alfel, sunt totuși în legătură cu exercițiul profesiei și cu interesele colectivității membrilor.

Art. 26. — Sindicatul profesional care se bucură de personalitate juridică poate dobândi, fără vreo prealabilă autorizare, orice fel de avere mobilă sau imobilă, fie cu titlu gratuit, fie cu titlu oneros.

Art. 27. — Mobilele și imobilele dobândite de un sindicat profesional în condițiunile fixate de lege, nu vor putea fi urmărite pentru nici o cauză, cu exceptarea însă a datoriilor privilegiate și ipotecare preexistente, precum și a dărilor către fisc, dacă acele mobile sau imobile sunt necesare întrunirilor membrilor sindicatului, bibliotecii sau cursurilor de instrucție profesională.

Art. 28. — Sindicatul profesional care se bucură de personalitate juridică poate asemenea, dacă este autorizat prin statute și sub condițiunea expresă de a nu distribui beneficii membrilor:

a) Să cumpere pentru a revinde, închiria sau împrumuta membrilor săi orice obiect necesar exercițiului profesiei ca: materii prime, mașini, instrumente și scule, etc.

b) Să primească în depozit produsele muncii membrilor săi, să vândă sau se ușureze vânzarea acestor produse prin expedițiuni și comenzi, precum și prin orice alt mijloc, fără ca totuși să poată opera aceste vânzări în numele ori pe răspunderea sa;

c) Să facă toate cele necesare pentru creațiunea, instalațiunea și funcționarea întreprinderilor-anexe cu caracter profesional ca: laboratorii, școli de educație profesională, ateliere de ucenicie și să ia măsuri de prevenire a șomajului, etc.

d) Să creeze și să îndrumeze instituțiuni cu caracter economic în interesul membrilor săi, cari vor avea însă o contabilitate separată;

e) Să afecteze o parte din veniturile sale la construirea de locuințe ieftine necesare membrilor;

f) Să constituie între membri, conformându-se legilor în vigoare, case de ajutor mutual și de pensii;

g) Să editeze și să imprime publicațiuni pentru dezvoltarea culturală sau tehnică a

membrilor și pentru apărarea intereselor lor profesionale.

Art. 29. — Reprezentanții legali ai unui sindicat profesional, care a dobândit personalitatea juridică, sunt obligați de a desemna, la cererea ministerului muncii în comisiunile consultative sau deliberative în cari interesele profesionale trebuie să fie reprezentate, pe unul sau mai mulți delegați aleși dintre membrii sindicatului.

Desemenea ministrul muncii este obligat să consulte sindicatele profesionale cele mai importante asupra aceluiași chestiuni.

Spesele de deplasare vor fi suportate de ministerul muncii.

Art. 30. — Sindicatele profesionale cari n'au dobândit personalitatea juridică, constituite însă în vederea urmării pe căi legale a scopurilor arătate în această lege nu se pot bucura de nici unul din avantajele acordate prin prezentul capitol sindicatelor cari au îndeplinit formalitățile de la cap. II.

CAPITOLUL VI.

Sindicatele profesionale de muncitori.

Art. 31. Un sindicat profesional de muncitori trebuie să cuprindă cel puțin 25 de membri.

Art. 32. — Sindicatele profesionale de muncitori recunoscute ca persoane juridice, în afară de avantajele acordate lor prin cap. V. se vor mai bucura și de acelea de a încheia, fie cu patronii izolați, fie cu asociații de patroni, învoielii colective de muncă.

Art. 33. — Ele sunt autorizate:

a) A face prin delegați, numiți de sindicat dintre membri săi, împreună cu patronul interesat sau reprezentantul acestuia și împreună cu organele ministerului muncii, inspecția muncii pentru tot ce privește aplicarea legilor și regulamentelor de protecțiune sau de organizare a muncii, a convențiilor colective, sau a regulamentelor de atelier.

Rezuzul patronului de a participa personal sau prin reprezentantul său, nu va împiedeca pe ceilalți delegați, specificați mai sus, de a proceda la facerea inspecției;

b) A participa împreună cu organele Statului și cu delegații organizațiilor patronale la aplicarea legilor și regulamentelor referitoare la școlile profesionale și de perfecționare tehnică ale ministerului muncii;

c) A participa împreună cu organele Statului, județelor sau comunelor și cu delegații organizațiilor patronale la funcționarea unui serviciu public și gratuit de plasare;

d) A face controlul aplicării asigurărilor sociale prin delegați din sânul lor, acreditați de ministerul muncii;

e) A întreprinde, în sfârșit, în limitele, legilor, orice fel de acțiune pentru apărarea și garantarea intereselor profesionale ale membrilor lor.

Art. 34. — Prin derogare dela art. 8 din legea pentru regulamentarea conflictelor colective de muncă, sindicatele profesionale pot desemna delegați în comisiunile de conciliațiune sau de arbitraj, chiar dintre membri cari nu lucrează în întreprinderea care se găsește în conflict.

Totuș, pentru ca sindicatul profesional să se bucure de acest drept, se cere:

1. Ca cel puțin o treime din numărul muncitorilor interesați în conflict, să accepte pe delegatul său delegații sindicatelor profesionale.

CAPITOLUL VII.

Raporturile dintre sindicatul profesional și membri și dintre sindicat și terții,

Art. 35. — Raporturile dintre sindicatul profesional și membri se regulează prin statute după voința părților și în conformitate cu art. 18.

Art. 36. — Membrii au oricând dreptul de a se retrage dintr'un sindicat profesional fără arătarea motivelor, chiar și atunci când s'ar fi stipulat altfel prin statute, dar fără prejudicii pentru sindicat de a reclama sumele ce sunt datorite din cotizațiuni sau alte cauze.

Membrul care se retrage dintr'un sindicat profesional își poate conserva toate drepturile pe cari le-a dobândit în întreprinderile cu caracter economic sau mutual create de sindicat și la care el a contribuit prin cotizare sau altfel.

Art. 37. — Excluderea unui membru se pronunță motivat de către adunarea generală, ascuțându-se și membrul interesat. Cel exclus are drept de apel la tribunalul sediului sindicatului profesional în termen de 5 zile dela data comunicării excluderii.

Membrul exclus pentru orice cauză încetează de a mai face parte din întreprinderile cu caracter economic ale sindicatului profesional.

În caz când acel membru a contractat o asigurare pe termen lung, el poate pretinde o despăgubire globală ce tehniceste va fi îndreptățită.

Art. 38. — Membrul unui sindicat profesional, care acceptă condiții de muncă inferioare celor stipulate în convenția colectivă, poate fi exclus din sindicat.

Art. 39. — Sindicatul profesional răspunde pentru paguba cauzală terțelor persoane, fie de către un reprezentant legal, fie de către un mandatar special, prin exercițiul atribuțiilor sale legale sau statutare.

Art. 40. — Se creiază responsabilitatea personală solidară și nemărginită față de terți pentru administratorii sau conducătorii unui sindicat profesional care nu a dobândit personalitate juridică.

CAPITOLUL VIII.

Dizolvarea statutară și voluntară.

Art. 41. — Un sindicat profesional se poate dizolva prin hotărârea adunării generale a membrilor. Pentru aceasta este necesar a se obține o majoritate de cel puțin $\frac{2}{3}$ a membrilor cu drept de vot.

Art. 42. — În caz de dizolvare statutară sau voluntară, averea sindicatului profesional se împarte conform dispozițiilor de statute.

În caz de abatere dela aceste dispozițiuni, tribunalul sediului sindicatului, la cererea părții interesate, a ministerului public sau a delegatului ministerului muncii, va pronunța anularea deciziunilor luate de sindicat în disprețul legii și va proceda la repartitia patrimoniului potrivit dispozițiilor diu prezenta lege.

Dacă statutele au nmis de a prevede modul de distribuire a patrimoniului social în caz de lichidare și dacă nici adunarea generală nu poate lua o hotărâre, atunci tribunalul sediului sindicatului, sesizat de către ministerul public sau de către ministerul muncii, poate proceda la distribuția patrimoniului, atribuindu-l sau uniunii din care face parte sindicatul dizolvat, sau unui sindicat similar, sau conex, sau, în lipsa acestora, direcției învățământului profesional din ministerul muncii.

Art. 43. — Administratorii, conducătorii su lichidatorii sindicatului dizolvat sunt obligați a cere fără întârziere judecătorului de ocol, care a operat înscrierea, ca se să facă mențiune despre lichidarea sau dizolvarea sindicatului profesional. Această mențiune se va face chiar pe pagina și la locul unde s'a făcut înscrierea.

Grefierul judecătoriei de ocol este obligat, sub pedeapsă disciplinară, să înștiințeze ministerul muncii despre această lichidare sau

dizolvare în termenul prevăzut de art. 15 pentru ca ea să fie publicată în Buletin.

CAPITOLUL IX.

Dizolvarea judiciară

Art. 44. — Sindicatele profesionale nerecunoscute și înțemeiate pe o cauză, ori în vederea unui obiect ilicit, contrar legilor țării, bunelor moravuri sau ordinii publice, se consideră inexistente.

Tribunalul civil al sediului sindicatului constituit cu minister public, constată prin hotărâre motivată inezistența pe care-o pronunță contradictoriu cu conducători de fapt ai sindicatului profesional, la cererea ministerului public, a ministerului muncii sau a părții interesate, cu drept de apel și de recurs în termenul prevăzut de art. 9 și 10 a acestei legi.

Art. 45. — Sindicatul profesional, recunoscut ca persoane juridică, poate deasemenea fi dizolvat dacă introduce în statnte în mod ascuns, scopuri ilicite, contrare legilor țării, ordinii publice sau bunelor moravuri, sau dacă se constată că înfăptuește asemenea scopuri.

Dizolvare se pronunță de tribunalul civil al sediului sindicatului, la cererea ministerului public, a ministerului muncii sau a părții interesate.

Hotărârea se dă în ședință publică, contradictoriu cu ministerul public și cu sindicatul profesional.

Executarea hotărârii de dizolvare a tribunalului se suspendă pentru timp de o lună dela comunicare, în caz când sindicatul profesional interesat declară că modifică statutele și se va conforma legii.

În caz de recidivă, hotărârea de dizolvare a primei instanțe devine imediat executorie.

Art. 46. — Dizolvare pronunțată de tribunal, în caz când sentința sa a rămas definitivă se va comunica judecătorului de ocol respectiv pentru a face mențiune despre aceasta în registru, la locul și pagină unde s'a făcut înscrierea.

Grefierul judecătoriei de ocol este obligat sub pedeapsă disciplinară, să înștiințeze ministerul muncii despre dizolvarea sindicatului, în termenul prevăzut de art. 15 pentru ca ea să fie publicată în Buletin.

Art. 48. — În caz de dizolvare pronunțată de justiției, averea sindicatului profesional se va împărți conform art. 42.

(Va urma)

Dr. Ștefan Laday